
UDK: 371.3:316.774
791.4

Pregledni članak
Primljen 3. XI. 2016.

VESNA BJEDOV – MATEJA ŠARIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku –

Srednja škola Donji Miholjac

vbjedov@ffos.hr – saricmateja@gmail.com

DOKUMENTARNI FILM U NASTAVI MEDIJSKE KULTURE S ASPEKTA UČENIČKOGA ZANIMANJA

Sažetak

U radu se razmatra dokumentarni film u nastavi medijske kulture pri čemu se posebno istražuje aspekt učeničkoga zanimanja za ovaj filmski rod. Ponajprije se definira pojam dokumentarnoga filma, ističu se njegova temeljna obilježja – drukčiji odnos prema stvarnosti, pitanje objektivnosti / istinitosti. Navode se vrste dokumentarnoga filma i prikazuje se kontekst dokumentarnoga filma u nastavi medijske kulture. Namjera je ovoga rada istražiti učeničko zanimanje za dokumentarni film, odnosno zanimanje za pojedinu vrstu dokumentarnoga filma. U istraživanju je primijenjen metodološki postupak anketnoga upitnika koji je obuhvatio sedam tvrdnja i dva pitanja. Anketiranje je provedeno na uzorku od 291 učenika petih, šestih, sedmih i osmih razreda dviju osječkih osnovnih škola. Rezultati su pokazali da ispitani učenici pokazuju zanimanje za dokumentarni film poglavito popularno-znanstveni i antropološki dokumentarni film. Međutim, rezultati su također pokazali i učeničko nerazumijevanje i nepoznavanje pojedinih vrsta dokumentarnoga filma, stoga se ovom filmskom rodu treba posvetiti veća pozornost u nastavi medijske kulture te poticati učenike na veće zanimanje za ovaj filmski rod.

Ključne riječi: dokumentarni film; vrste dokumentarnoga filma; učeničko zanimanje za dokumentarni film; medijska kultura

---

Uvod

Nastavni diskurs medijskoga područja obilježuje komunikacijsko međudjelovanje učenika, nastavnika i medijskoga sadržaja. Dijelom su tih sadržaja i filmski rodovi i vrste te filmska djela čijom se zastupljenosti u medijskome odgoju i obrazovanju kod učenika potiče svjesna i kritička recepcija filmskih djela, izgrađuje njihova estetska osjetljivost za vrijedna filmska ostvarenja, potiču se umne i imaginacijske učenikove sposobnosti. (usp. Težak, 2002: 39) Medijski sadržaji imaju cilj zainteresirati učenike za obrazovanje preko medija, omogućiti im snalaženje u bogatome medijskom svijetu koji trebaju promatrati kritički, ali i samostalno sudjelovati u njihovoj proizvodnji. Pritom je potrebno u obzir uzeti činjenicu kako, oblikujući svoj identitet, djeca ne bi smjela podleći fascinaciji medijima, nego je potrebno u njima razvijati kritički i stvaralački pogled s obzirom na bogatstvo i složenost medijske kulture. (Mikić, 2004.) U ovome se radu posebno razmatra učeničko zanimanje za dokumentarni film što znači da će se istražiti njihovo zanimanje za činjenični, namjenski, popularno-znanstveni, promidžbeni i antropološki dokumentarni film.

1. Dokumentarni film kao nastavni sadržaj

U programskim je sadržajima medijske kulture¹ razvidna zastupljenost dokumentarnoga filma, ali i prednost u zastupljenosti igranoga i animiranoga filma u odnosu na dokumentarni. Proučavanje dokumentarnoga filma na razini pedagoško-komunikacijskoga pristupa počinje na kraju mlađega osnovnoškolskog stupnja (usp. Težak, 2002: 248), što znači da se s dokumentarnim filmom učenici susreću u 4. razredu osnovne škole. U predmetnoj se nastavi dokumentarni film pojavljuje u obveznome dijelu medijskih sadržaja 5. razreda, ali je njegova dominantnost razvidna u 8. razredu. U srednjoškolskim se programskim sadržajima² ovaj filmski

---

1 DIJANA VICAN – IVAN MILANOVIĆ-LITRE (ur.) (2006) *Nastavni plan i program za osnovnu školu*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, <<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2197>>, (svibanj 2015.).

2 *Nastavni plan za gimnazije*, (1994) Ministarstvo kulture i prosvjete, Zagreb, <<http://www.ncvvo.hr/drzavnamatura/web/public/dokumenti>>, (svibanj 2015.).

rod navodi u izbornim sadržajima 2. razreda, ali u vrlo skromnome opsegu.

2. Dokumentarni film – određenje pojma

Dokumentarni je film, prema Mikiću (2001: 107), filmski uradak koji se tematski i sadržajno oslanja na događaje u zbilji. Za razliku od igranoga filma, dokumentarni film ne obilježuje izmišljeni, namješteni i pripremljeni događaj, već stvarni ljudi u stvarnome prostoru, u životnim situacijama, stoga je dokumentarni film najčistija vrsta filma koja pruža mogućnost najuvjerljivijega prikaza zbilje i ljudskoga života. (Mikić, 2004: 33) Kao obilježje dokumentarnoga filmskog roda Turković (*Filmski leksikon*, 2003: 140) ističe svjedočenje o perceptivno zatečenim zbivanjima koristeći se snimanjem, slikovnim i zvučnim mogućnostima filma. S druge strane, Peterlić navodi (2000: 232) da ako sama riječ „dokumentarni“ u nazivu ovoga roda i ne upućuje jasno na njegove bitne odrednice, tim više što se unutar roda mogu razlikovati brojne vrste, ona barem upućuje na mogućnost i razlog njegova postojanja. Peterlić (2000: 232) također objašnjava kako je dokumentarni film nastao zbog težnje za cjelovitom reprodukcijom zbilje, a sve što je reproducirano, kao duplikat je ujedno i dokument o izvornome uzorku. Navodi da se temeljna odlika filma, istaknuta sličnost sa zbiljom, lako pretvorila i u filmsku stvaralačku ambiciju svjedočenja o zbilji. Peterlić (2000: 233) drži da je težnja za nepromjenjivosti sadržaja zbilje i samozatajom tvorca filma osnovna poteškoća u stvaranju i definiranju dokumentarnoga filma.

3. Obilježja i vrste dokumentarnoga filma

Dokumentarni film nastoji prikazivati zbiljska zbivanja koja su se doista dogodila, stoga je pitanje istinitosti često isticano kao važan element njegova doživljavanja i procjenjivanja. (*Filmski leksikon*, 2003, 140) O pitanju realističnosti u dokumentarnome filmu moglo bi se raspravljati. Naime, redatelj dokumentarnoga filma bira i određuje što će se i kako vidjeti u pojedinome kadru te na taj način bira prizore koje pronalazi u stvarnosti, stoga dokumentarni film nije mehanička reprodukcija zbilje. (Mikić, 2001: 107) Usmjerenost kamere na jedan događaj te odabir

jednoga dijela događaja svakako znači određeni odmak od zbilje pri čemu taj odabir predstavlja stupanj nečije subjektivnosti i komentara. (Mikić, 2001: 109) Prema Peterliću (2000: 233) film ne može biti potpuno dokumentaran zbog postojanja čimbenika razlika koji su razlogom da je zbilja u njemu uvijek i zbilja prema filmu. Budući da je film složen sustav koji netko stvara, samim tim i stvaratelj sebe unosi u svjedočanstvo. S obzirom na tu činjenicu Peterlić (2000: 233) navodi da je standardna leksikonska definicija, po kojoj dokumentarni film „prikazuje stvarne događaje i osobe“, više nego problematična. Gilić (2007: 49) ističe da je kod dokumentarnoga filma najčešće praktički nemoguće razlučiti u kojoj je mjeri snimanje organizirano u suradnji s ljudima i drugim predmetima snimanja, a u kojoj je mjeri kamera bilježila potpuno autonomno nastale događaje. Kao jedini način utvrđivanja autentičnosti dokumentarnoga filma Gilić navodi historiografsko istraživanje, razgovor s članovima ekipe i snimljenim ljudima, proučavanje tekstualnih dokaza priređenosti (sinopsisi, scenariji, novinska izvješća, intervjui...).

Izraz *dokumentarni film* prvi put uvodi engleski dokumentarist John Grierson 1926. godine. Taj je izraz prvotno označavao putopisne filmove. Grierson je već tada mislio da određenje je li neki film dokumentaristički ponajviše ovisi o tome kako se obrađuje odabrana tema. Zbog toga je bitno postići što veću sličnost s izvanjskim zbivanjima, tj. da uporaba filmskih izražajnih sredstava što manje mijenja zbilju. (Mikić, 2001: 108) Potrebno je naglasiti da dokumentarni film, iako se referira na stvarnost, uspostavlja drukčiji odnos sa stvarnosti, odnosno s izvanfilmskim pojavama. (Gilić, 2007: 33) Kao što je već i navedeno, sam redatelj odlučuje što će biti tema dokumentarnoga filma te se tako odlučuje za dio stvarnosti koji želi prikazati.

Prema Mikićevoj klasifikaciji (2001: 108) dokumentarni se film može dijeliti prema temi, namjeri, odnosno prema uporabi određene dokumentarističke metode te nabraja temeljne vrste dokumentarnoga filma: činjenični film (prikazivanje događaja, reportaže, odnosno nadgradnja snimanoga događaja), namjenski film (obrazovni film), popularno-znanstveni film, promidžbeni film (od političke propagande do reklamnih filmova), antropološki film (život pojedinca, sredine).

4. Predmet rada i metodologija istraživanja

Predmetom je ovoga rada dokumentarni film s aspekta učeničkoga zanimanja. To znači da će se istražiti za koju vrstu dokumentarnoga filma učenici pokazuju najveće zanimanje, manje zanimanje i najmanje zanimanje pri čemu će istraživanjem biti obuhvaćeni: činjenični, namjenski, popularno-znanstveni, promidžbeni i antropološki film. U istraživanju je učeničkoga zanimanja za dokumentarni film korišten metodološki postupak ankete koji je sadržavao ukupno sedam tvrdnja i dva pitanja. Jedno se pitanje odnosilo na spol ispitanika, a u drugome se pitanju od učenika tražilo da napišu naziv najmanje jednoga dokumentarnog filma koji su gledali u nastavi medijske kulture.

Uz prvu postavljenu tvrdnju (*Volim gledati igrani film, dokumentarni film, animirani film.*) od učenika se tražilo da poredaju filmske rodove prema svojem zanimanju i to tako da na prazne crte ispred svakoga istaknutog filmskog roda napišu redni broj 1., 2. ili 3., pri čemu redni broj 1. označuje *najveće zanimanje*, 2. *manje zanimanje* i redni broj 3. *najmanje zanimanje*. Uz sljedećih pet tvrdnja učenicima su bile ponuđene tri kategorije odgovora od kojih su trebali zaokružiti jednu: *nikada*, *ponekad*, *uvijek*. Te su se tvrdnje odnosile na to vole li učenici gledati činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj), zatim namjenski dokumentarni film (obrazovni), popularno-znanstveni dokumentarni film, promidžbeni dokumentarni film (reklamni) i antropološki dokumentarni film (život pojedinca ili sredine). Uz svih se pet tvrdnja tražilo obrazloženje odgovora. Posljednja se tvrdnja odnosila na zastupljenost dokumentarnoga filma u nastavi medijske kulture, tj. gledaju li učenici dokumentarni film u nastavi pri čemu su također bili ponuđeni odgovori: *nikada*, *ponekad*, *uvijek*.

Anketa je bila anonimna i provedena je u svibnju, lipnju i rujnu 2015. godine. U ovome će se radu analizirati učenički odgovori dobiveni anketom u većem dijelu, što znači da će se raščlaniti dobiveni odgovori na jedno pitanje i na pet postavljenih tvrdnja. Anketno pitanje kojim se od učenika tražilo da napišu naziv najmanje jednoga dokumentarnog filma koji su gledali u nastavi medijske kulture analizirat će se u nekome drugom radu. Također, tvrdnja o zastupljenosti dokumentarnoga filma u nastavi medijske kulture, tj. gledaju li učenici dokumentarni film u

nastavi te zanimanje učenika za dokumentarni film u kontekstu triju filmskih rodova kao i obrazloženja njihovih odgovora, raščlanit će se u nekome drugom radu.

Svi će se rezultati prikazati u slikama te u brojčanim i postotnim omjerima. Svaka će se tvrdnja posebno prikazati, analizirati i interpretirati. Također će se prikazati i obrazloženja odgovora uz svaku pojedinu tvrdnju³ pri čemu se ne će ponavljati isti ili slični odgovori.

5. Ispitanici

Ovim istraživanjem kojim se ispitalo učeničko zanimanje za dokumentarni film obuhvaćen je 291 učenik, od toga 151 muških i 140 ženskih, Tablica 1. Uzorak je bio slučajan i obuhvatio je učenike od 5. do 8. razreda dviju osječkih osnovnih škola⁴. Ako se pogleda struktura ispitanika po razredima, Tablica 2., tada se uočava da je najmanje ispitanika bilo u sedmim razredima (62). U šestim i osmim razredima sudjelovao je jednak broj ispitanika (77), a ispitanika petih razreda bilo je 75, Tablica 2.

Tablica 1.: Spol ispitanika

spol	
muški	151
ženski	140

Tablica 2.: Razred ispitanika

razred	
5. razred	75
6. razred	77
7. razred	62
8. razred	77

6. Rezultati i rasprava o zanimanju učenika za dokumentarni film

U ovome će se poglavlju prikazati rezultati provedene ankete o učeničkome zanimanju za činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj), namjenski dokumentarni film (obrazovni), popularno-znanstveni dokumentarni film, promidžbeni dokumentarni film (reklamni) i antropološki dokumentarni film (život pojedinca ili sredine) pri čemu će se

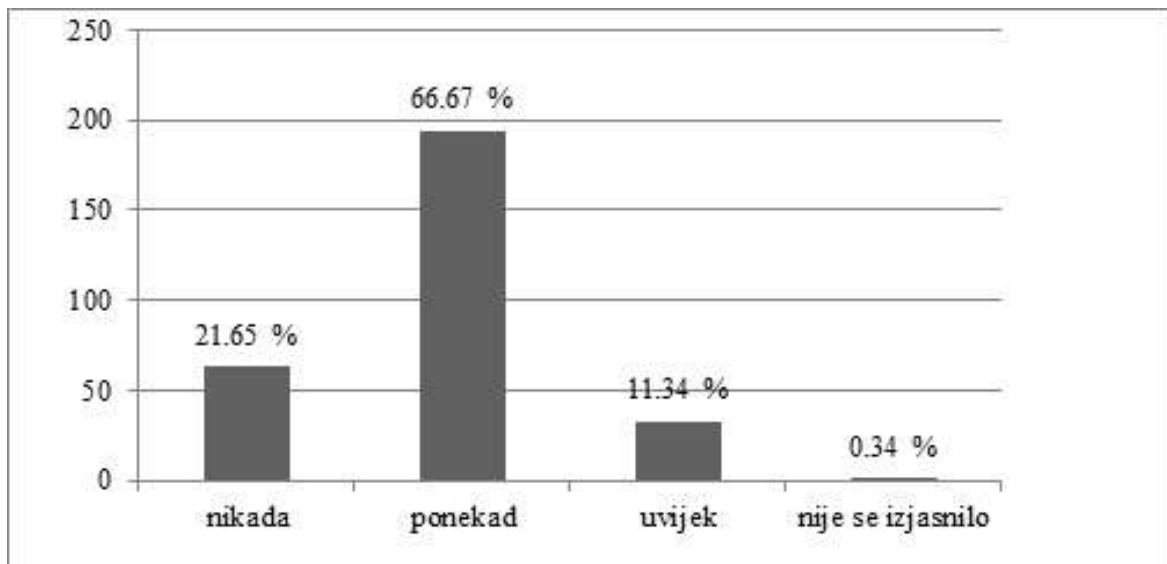
³ Učenička će obrazloženja biti navedena u izvornome obliku.

⁴ Anketirani su učenici Osnovne škole Franje Krežme u Osijeku i učenici Osnovne škole Antuna Mihanovića također u Osijeku.

rezultati o zanimanju za svaku vrstu dokumentarnoga filma prikazati u zasebnome potpoglavlju.

6.1. Zanimanje učenika za činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj)

Glede tvrdnje *Volim gledati činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj)* učenici su imali mogućnost izjasniti se jednim od triju ponuđenih odgovora: *nikada*, *ponekad*, *uvijek*. Ako se pogleda Slika 1., može se uočiti da se najveći broj ispitanih učenika izjasnio odgovorom *ponekad*, njih 66.67 %.

Slika 1.: Zanimanje učenika za činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj)

Petina ispitanika, 21.65 %, uz ovu je tvrdnju zaokružila odgovor *nikada*, a nešto više od desetine ispitanika, 11.34 %, *uvijek* voli gledati činjenični dokumentarni film (reportažu, događaj), Slika 2.

Uz tvrdnju *Volim gledati činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj)* tražilo se obrazloženje odgovora. U primjerima (1a), (1b) i (1c) navedena su u izvornome obliku gotovo sva učenička obrazloženja, što znači da su izostavljena samo ona koja su ista ili slična, stoga se ponavljaju. Obrazloženja su razvrstana prema odgovorima: *nikada*, *ponekad*, *uvijek*.

(1a) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *nikada*:

Pa zašto bi gledao dokumentarce kad imam crtiće.; Jedino ako je dokumentarac o nekom bendu. Ali TV kanali su nam jadni i nikada nema ništa o tome, tak da ne gledam; Neznam ni sam; Ne sviđa mi se.; Ne zanima me baš.; Nevolim gledati vijesti.; Zato što ja nevolim gledat filmove, ima puno strašnih filmova.; Zato što mi idu na živce.; Nikada nisam gledao ni 1 dokumentarni film.; Dosadno je; Reportaže i događaji negledam zato što mi nije zanimljivo.; Ne volim ih gledati zato što mi je to dosadno.; Najčešće mi to nisu zanimljive teme; Nevolim gledati dokumentarne filmove o nekim događajima jer su uglavnom dosadni; Može biti zanimljivo, ali meni nije; Jako su dugi i dosadno, nije mi nimalo zanimljivo.; Ne volim činjenične dokumentarne filmove; Ja to nevolim gledati.; Nikad nevolim gledati činjenični dokumentarni film.; Nevolim gledati take filmove.

U obrazloženjima učeničkih odgovora razvidno je isticanje nezanimanja za činjenični dokumentarni film, ali bez argumentiranih obrazloženja. To znači da su učenici često navodili da ih ta vrsta filma ne zanima, odnosno da im nije zanimljiva navodeći dosadu kao razlog, odnosno ne navodeći razlog, primjerice: *Neznam ni sam.; Ne sviđa mi se.; Zato što mi idu na živce.* Također, razvidno je isticanje *crtića* i *dokumentarca o nekom bendu* kojima učenici daju prioritet. Nejasno je učenikovo obrazloženje da ne voli *gledat filmove, ima puno strašnih filmova*, kao i postovjećivanje dokumentarnoga činjeničnog filma s vijestima: *Nevolim gledati vijesti.*

(1b) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *ponekad*:

Zato što nekad ne stignem.; Ponekad gledam, i ako imaju vrlo obrazovne epizode pa onda gledam.; Ne volim to gledati stalno; Volim ih gledati ponekad zato što želim pogledati i druge filmove.; Neznam; Negledam baš TV.; Ne gledam baš TV zbog sestre koja gleda crtiće.; Postoje dokumentarni filmovi o glumcima i povijesti neke serije.; Zanima me što se ponekad događa izvan moga života.; Kad se nagledam hororaca dokumentarci uspravaju.; Nije loš, može biti bolji; Ne volim gledati nešto što mogu predviditi, ali ipak volim pogledati nešto što se stvarno dogodilo.; Volim gledati činjenični dokumentarni film, jednostavno me zanima, ne gledam ih toliko koliko igrane filmove. Ponekad volim pogledati.; Gledam ga ponekad zato što najviše gledam igrane filmove, ali kada nema nešto zanimljivo pogledam dokumentarne filmove.; Nikad na TV ne tražim specifične dokumentarne filmove nego kad naletim na jednog pogledam

ga jedno pol sata.; Kada mi je dosadno, ili jer mi treba nešto za školu; Pa kad se zainteresiram za neki od njih.; Kada ga nađem na TV-u, pogledam ga.; Pogledam kada nema ništa na televiziji.; Ne gleda mi se uvijek; Jer nisam uvijek raspoložen za takve filmove; Volim činjenice.; Ponekad mogu pogledati činjenični dokumentarni film, ali mi je draži namjenski-obrazovni jer više volim nešto naučiti.; Zanimaju me činjenice u svijetu; Nemam baš uvijek vremena gledati pogotovo ne one neprofesionalno snimane.; Ne volim tužne događaje, a volim sretne.; Više volim filmove, ali dokumentarci neki nisu ni zabavni, životinje i tako jesu.; Kada dokumentarni film (reportaža) igra većinom sam na kompjuteru, gledam TV i učim; Nisam baš neki ljubitelj dokumentarnih filmova.; Ja ne volim previše reportaže ili sl. ali nekad (rijetko) pogledam.; Gledam kada imam vremena i kada je večer.; Vijesti me ne zanimaju jako puno ali ponekad pogledam.; Gledam što se davno događalo jer volim to gledat; Ovisi o temi.; Nekada mogu biti vrlo fascinantni. Kada je tema dobro odabrana.; Volim povijesne dokumentarce.; Ovisi o mojem raspoloženju i o kojem se događaju govori.; Ako se radi o nečemu vezano za željeznice; Ponekad volim pogledati dokumentarni film koji se radi o nekom zanimljivom ili tragičnom događaju koji se zbio.; Volim se obrazovati stjecati nova znanja pa ponekad gledam ovisi o temi.; Dokumentarni filmovi su mi zanimljivi, ovisi o čemu su. Npr. o životinjama, takve volim.; Ponekad gledam činjenični film, ovisi o sadržaju.; Činjenične filmove gledam ponekad, to ovisi o tom koliko imam slobodnog vremena i o čemu se točno film radi; Volim gledati dokumentarni film o povijesti.; Sve zavisi kakav je film; Volim gledati dokumentarne filmove ovisi kakvi su.; Volim gledati npr. o avionskim nesrećama.; Zato što je ono iz moga kraja katkad na TV-u, a kad je previše o politici onda mi pukne glava.; Da saznam atrakcije; Ponekad volim pogledati dokumentarni film o životinjama i ljudskoj psihologiji, te ponekad znanstvene; Saznam neke od činjenica današnjeg svijeta i život ljudi; Pa pogledam ponekad da vidim kako trebam biti oprezna jel ima puno loših ljudi, koji mogu nauditi... Pa da znam, da se pazim...; Nekad volim gledati i reportaže jer mogu saznati što se događa u svijetu.

Ako se pogledaju učenička obrazloženja uz odgovor *ponekad volim gledati činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj)*, uočavaju se vrlo zanimljiva razmišljanja. Dio učenika navodi zanimanje za takve filmove zbog toga što želi doznati što se događa izvan njihova života, odnosno *...što se stvarno dogodilo*. Dio učenika ističe spontanost u gledanju činjeničnoga dokumentarnog filma, što znači da takav film pogledaju ako u traženju željenih sadržaja slučajno uoče takav film, ali je

njihova pozornost kratkotrajna *pogledam ga jedno pol sata*. Zanimljivo je isticanje nedostatka vremena za takvu vrstu filma, odnosno isticanje nekih drugih prioriteta ili vrsta filma: *Kada dokumentarni film (reportaža) igra većinom sam na kompjuteru, gledam TV i učim; ...ne gledam ih toliko koliko igrane filmove*. Osim toga, u obrazloženjima je razvidno i isticanje tematske usmjerenosti činjeničnoga filma koja je učenicima privlačna (*željeznice, povijest, tragičan događaj, atrakcije, avionske nesreće, životinje, ljudska psihologija*). Posebno je indikativno obrazloženje u kojem se iščitava da činjenični dokumentarni filmovi omogućuju spoznaje o lošim ljudima *koji mogu nauditi... Pa da znam, da se pazim... te o tome što se događa u svijetu*.

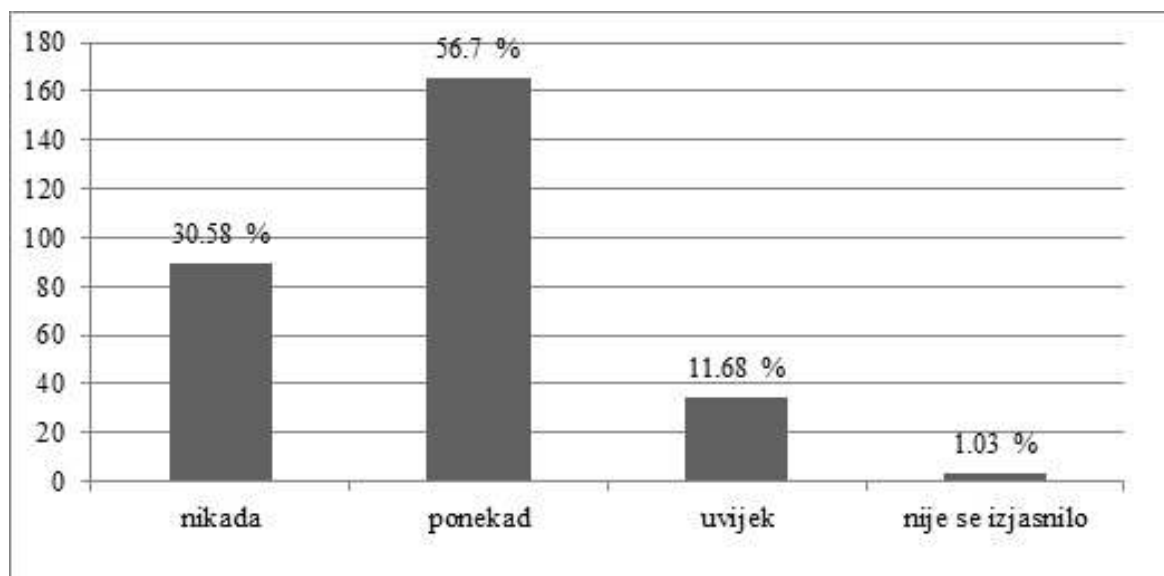
(1c) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *uvijek*:

Volim znati istinite činjenice; Jer je zabavno.; Pa jednostavno volim gledati dokumentarce jer su zanimljivi npr. životinjski, znanstveni i ponekad o geologiji. Geologija se bavi proučavanjem Zemlje.; Može biti vrlo zanimljivo i može nam pomoći u školovanju.; Zanimljivo mi je saznati pojedinosti nekog događaja.; Naučim nešto novo i pomogne mi da „otvorim oči“; Zato što možda saznam nešto zanimljivo što se događa u mojoj ili nekoj drugoj državi.; Volim gledati dokumentarne filmove jer mogu nešto naučiti.

Među obrazloženjima odgovora *uvijek* svakako je vrijedno učenikovo isticanje želje za učenjem novih sadržaja koji mogu pridonijeti boljem uspjehu u školi te boljoj životnoj percepciji i osobnoj izgradnji.

6.2. Zanimanje učenika za namjenski dokumentarni film (obrazovni)

Od 291 ispitanoga učenika 98.97 % odgovorilo je na ovu tvrdnju, što znači da se 1.03 % učenika nije izjasnilo, Slika 2.

Slika 2.: Zanimanje učenika za namjenski dokumentarni film (obrazovni)

Uz tvrdnju *Volim gledati namjenski dokumentarni film (obrazovni)* najveći broj ispitanih učenika, njih 56.7 %, zaokružio je odgovor *ponekad*. Odgovorom *nikada* izjasnila se trećina ispitanika što je 30.58 %, a nešto više od desetine ispitanih učenika, njih 11.68 %, izjasnilo se odgovorom *uvijek*.

Uz ovu se tvrdnju (*Volim gledati namjenski dokumentarni film (obrazovni)*) također tražilo obrazloženje, stoga su u primjerima (2a), (2b) i (2c) navedena i razvrstana prema odgovorima: *nikada*, *ponekad*, *uvijek*.

(2a) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *nikada*:

Neznam.; Zato što rijetko pratim takve vrste dokumentaraca.; Kao da nije dovoljno što moram u školu ići.; Uvijek zaspem.; Mrzim ovo hahaha :D; Najčešće su loši, namijenjen starijoj publici; Ne volim da učim preko tv-a; Nikada tako nešto nisam gledao.; Možemo učiti i iz knjiga i s interneta a ne samo iz dokumentarnih filmova; Zato što znam što će se dogoditi.; Zato što nema ništa zabavno; Nikada nisam gledao dokumentarni film.; Nekad kada gledam nerazumijem što sam trebala naučiti; Često ne razumijem sve.; To me ne zanima toliko; Ne gledam takve filmove, jer me ne zanimaju.; Ne volim gledati dokumentarne filmove.; Takve filmove ne volim gledat jer uvijek govore da igrice nisu dobre i tako.; Dosadan je ali ipak nas nešto nauči; Ne volim zato što je dosadan; Ne volim ih jer su mi dosadni ali ih nekada pogledam.; Naj dosadniji su dokumentarni filmovi.; Nikada; neznam šta znači namjenski???

Glede navedenih obrazloženja uz odgovor *nikada* može se uočiti učeničko nezanimanje za ovu vrstu dokumentarnoga filma ponajprije zbog toga što ga drže dosadnima (ali *ipak nešto nauče*), lošima, nezabavnima i namijenjenima *starijoj publici*. Također, ovu vrstu filma učenici povezuju sa školom i učenjem, stoga komentiraju kako mogu učiti *iz knjiga i s interneta*. Međutim, obrazloženja u kojima se navodi nerazumijevanje ove vrste filma (*Nekad kada gledam nerazumijem što sam trebala naučiti.*) te nepoznavanje namjenskoga filma svakako upozoravaju na to da je obrazovnomu filmu potrebno posvetiti veću pozornost u nastavi medijske kulture, ali i na to da se pri gledanju filma ne smije zaboraviti istaknuti cilj te usmjeriti učeničku pozornost zadavanjem konkretnoga zadatka.

(2b) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *ponekad*:

Obrazovni dokumentarni film gledam ponekad u školi.; Jer nisam uvijek raspoložen za takve filmove.; Ako me zanima obrazovanje, volim; Mogu pogledat kad na programu nema baš nešto zanimljivo.; Neznam; Zanimljivo mi je čuti o raznim obrazovnim sadržajima; Nisam osoba koja voli nešto učiti; Također, ovisi kako me volja.; Namjenske filmove gledam samo kada nema ništa drugo; Volim gledati Gallileo, neke filmove (manje)...; Nekad bude zanimljivo; Obrazovni dokumentarni filmovi nekada znaju biti interesantni; Volim pogledati kada nema ničega na televizoru; Ponekad gledam jer nestignem.; Ne volim ih gledati ako su tužni, ali ako su zanimljivi rado gledam.; Sve ovisi o sadržaju dokumentarca.; Dobri su dokumentarci o zelenim aktivima ili kako sačuvati prirodu.; Volim ga gledat ako se radi o stvari iz svakodnevnog života.; Ovisi o temi, ako su životinje ili povjesne bitke u pitanju onda ću ih uvijek pogledati; Ponekad ako je npr. kako preživjeti ili tako nešto.; Volim dokumentarni film o životinjama, a o prirodi i kulturi ne.; Rijetko kada pogledam takav film, zato jer mi često nisu zanimljivi, ali nekada se prikazuje i onaj zanimljiviji.; Pa volim za životinje, ali povijest mi je dosadna; Volim doznati nove stvari, no zna biti dosadno gledati ovakve.; Nekad na nastavi povijesti gledamo, ali su mi ti filmovi jako dosadni; Zato što je dosadno kada su neki krivi podatci ili nešto što već znam, a zanimljivo je kada je nešto novo i tajanstveno.; Mogu saznati svašta zanimljivo, no ne volim ih baš gledati.; Ponekad gledam i obrazovne dokumentarne filmove. Puno toga mogu naučiti.; Zato što možemo mnogo naučiti o poznatim ljudima.; Jer mogu dati vrlo korisne savijete.; Jer se želim obrazovati.; Ponekad mi je to potrebno za školu i znanje.; Korisno je nekada pogledati kako bismo

naučili nešto novo.; Lijepo je saznati nešto više o nekoj temi kroz film.; Saznam nešto više što će mi nekada trebati u životu; Pa ako je dokumentarni film nekom namjenjen, volim ga pogledati i saznati više o nekoj osobi i o njenom životu.; Zato što su obrazovni, ali ne volim ih gledati pre često.; Neznam što znači namjenski?? Ah, sjetio sam se ipak volim jer je obrazovni; Volim gledati Counting cars?

I u ovim se obrazloženjima uočava isticanje osobnoga raspoloženja kao čimbenika zanimanja za obrazovni film te nedostatak volje i motivacije za novim učenjima i spoznajama. S jedne strane, dio učenika ističe i važnost sadržaja ove vrste filma o kojem ovisi i njihovo zanimanje: Sve ovisi o sadržaju dokumentarca. pri čemu ističu teme o zelenim aktivima ili kako sačuvati prirodu, zatim povijesne teme, tajanstvene, teme iz svakodnevnoga života, o životinjama, kako preživjeti. S druge pak strane, u obrazloženjima se može uočiti da se povijesne teme navode kao one koje izazivaju dosadu. Međutim, svakako je zanimljiva osviještenost učenika da se gledanjem obrazovnoga filma može ...*saznati svašta zanimljivo...* ili *Puno toga mogu naučiti.*, odnosno ...*mogu dati vrlo korisne savijete.*

(2c) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *uvijek*:

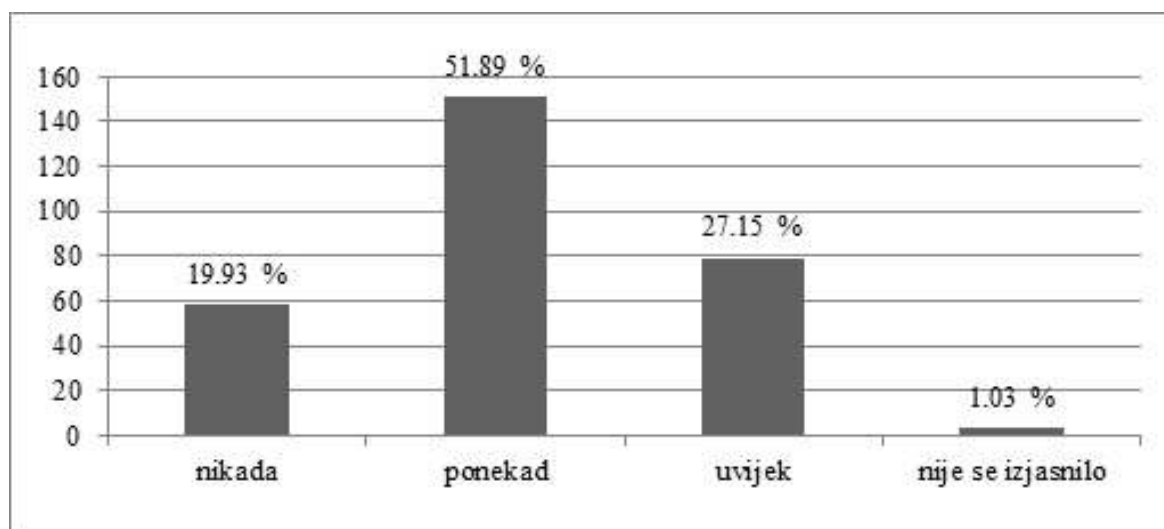
Zanima me to.; Volim pogledati dokumentarni film. Ovakvu vrstu dokumentarnog filma najviše volim!; Potreban mi je u daljnjem životu.; Volim kada se film obazire na jednu temu nego puno.; Volim gledati, većinom gledam hrvatske kraljeve.; Pa jednostavno volim gledati dokumentarce jer su zanimljivi npr. životinjski, znanstveni i ponekad o geologiji. Geologija se bavi proučavanjem Zemlje. hehehe...; Volim gledati namjenske. Zanimljivo je.; Volim gledati namjenske dokumentarne filmove zato što mogu nešto naučiti, a i uvijek budu zanimljivi.; Uvijek volim naučiti nešto novo o osobama bitnim za ljudsku prošlost; Volim učiti nove i zanimljive stvari; Volim naučiti nešto novo što prije nisam znao.; Uvijek ga volim pogledati zbog poučnosti i zato jer je najzanimljiviji.; Želim biti visoko obrazovan.; Volim gledati film iz kog mogu naučiti nešto.; Volim naučiti nešto o povijesti.

U navedenim obrazloženjima dominira učenička želja i potreba za učenjem i spoznavanjem novoga te isticanje potrebe gledanja namjenskih filmova za daljnji život. Također, naglašavaju se teme povijesnoga

karaktera ... *gledam hrvatske kraljeve*, znanstvene teme te teme o životinjama i geologiji.

6.3. Zanimanje učenika za popularno-znanstveni dokumentarni film

Glede zanimanja učenika za popularno-znanstveni film, više od polovice ispitanika (51.89 %) izjasnilo se odgovorom *ponekad*, Slika 4. Gotovo petina ispitanih učenika zaokružila je odgovor *nikada*, njih 19.93 %, dok se odgovorom *uvijek* izjasnila gotovo trećina ispitanika, 27.15 %. O ovoj tvrdnji nije se izjasnilo 1.03 % učenika, Slika 3.

Slika 3.: Zanimanje učenika za popularno-znanstveni dokumentarni film

I uz ovu tvrdnju *Volim gledati popularno-znanstveni dokumentarni film* učenici su napisali obrazloženja koja su razvrstana prema odgovorima *nikada* (3a), *ponekad* (3b) i *uvijek* (3c).

(3a) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *nikada*:

Nisam gledao.; Jednostavno ne gledam; Nemam komentar; Ne volim gledat.; Ovisi o čemu se radi; Naporni su; Samo Galileo; Tamo uvijek pričaju da igrice nisu dobre i tako.; Nikada nisam gledao dokumentarni film.; Negledam nikada.; To nije tema koja me zanima; Ne volim takve dokumentarce zbog sadržaja; Nesviđa mi se znanost.; Ne preferiram taj sadržaj; Ne zanima me taj tip filmova.; nisam za fiziku, matematiku i kemiju.; Ja ne volim gledat popularno znanstveni film.; Ne volim znan-

stvene jer se baš i nezainteresiram za njih.; Smatram ih jako dosadnim.; Popularno-znanstveni film ne gledam, jer mi nije zanimljiv.

Učenička obrazloženja navedena uz odgovor *nikada* vrlo su slična prethodnim obrazloženjima uz ovaj odgovor. Naime, dosada i napor te nezanimanje za popularno-znanstveni dokumentarni film najčešći su kvalifikatori ove vrste filma. Također, dio učenika ističe da ove filmove nije *nikada* gledao jer ih ne zanima, poistovjećujući ih s fizikom, matematikom i kemijom: *Ne zanima me taj tip filmova, nisam za fiziku, matematiku i kemiju.*

(3b) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *ponekad*:

Ponekad ga gledam jer je popularan; Neznam; Nisu baš zabavni.; Negledam baš TV; Dobar je; Nekad saznam o pjevaču ili bendu.; Jer su oni vrlo kvalitetno i pristupačno objašnjeni.; Volim jer uvijek ima puno simulacije i prikaza nekih događaja.; Znanost volim, no ne nađem često dokumentarce o znanosti.; Volim saznati nešto više o poznatim znanstvenicima s čijim sam radom upoznata.; Zanima me kako svijet napreduje.; Jer ima puno zanimljivijih filmova i ne gledam često takve dokumentarne filmove.; Volim nekada pogledati takve filmove kada sam raspoložen.; Ne volim ali mogu ih istrpiti.; Također volim ponekad pogledat, ali ne stalno jer znaju bit naporni.; Volim znanje; Isto gledam TV, igram kompjuter ili učim; Ponekad zato što me nezanimaju baš dokumentarni filmovi, ali znam pogledat radi sebe; Volim gledati životinje.; Jer saznajem o nekim znanstvenicima; Zanima me.; Pa nekada baš i ne razumijem; To što sam rekla volim Gallileo...; Neke stvari baš i ne razumijem.; Zavisi o tome jel mi zanimljiv.; Volim gledati samo Galileo.; Budu mi fora; Vrlo su mi zabavni, ali ih gledam samo ponekad; Zato što nekad nije baš onaj znanstvenik kojeg želim; Ovisi mi to puno o tome koliko znam znanstvenika i koliko je važno njegovo otkriće.; Gledam uglavnom kada stignem.; Ako nema ništa zanimljivo na TV-u, pa zašto ne...; Zanimljivi su mi zato što imaju puno znanja i tehnike i nekada eksplozije.; To gledam ponekad zato što je nekad zanimljivo, a nekad nerazumijem o čemu se radi.; Ponekad mi ova tema bude zanimljiva jer volim prirodne znanosti.; Ako je tema zanimljiva npr. o svemiru.; Jer naučim nešto novo bez da čitam knjige; Volim učiti i pokušati shvatiti stvarnost. Upoznati se sa nekim zanimljivim činjenicama.; Jer saznajem nove stvari koje još neznam; Zato što te mogu upoznati s mnogim zanimanjima.

U obrazloženjima odgovora *ponekad* razvidno je učeničko zanimanje za znanost i svijet koji napreduje te za poznate znanstvenike i televizijske emisije kao što je Galileo. Također, zanimanje pobuđuju neistraženi svjetovi, *Ako je tema zanimljiva npr. o svemiru*, te mogućnost upoznavanja novih zanimanja. Uočava se i učenikovo opažanje kvalitete ovih filmova, *Jer su oni vrlo kvalitetno i pristupačno objašnjeni*, iako ih jedni drže napornima, a drugi i zabavnima: *Vrlo su mi zabavni...* U nekim je učeničkim obrazloženjima vidljivo i to da rijetko naiđu na popularno-znanstvene dokumentarne filmove na televiziji.

(3c) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *uvijek*:

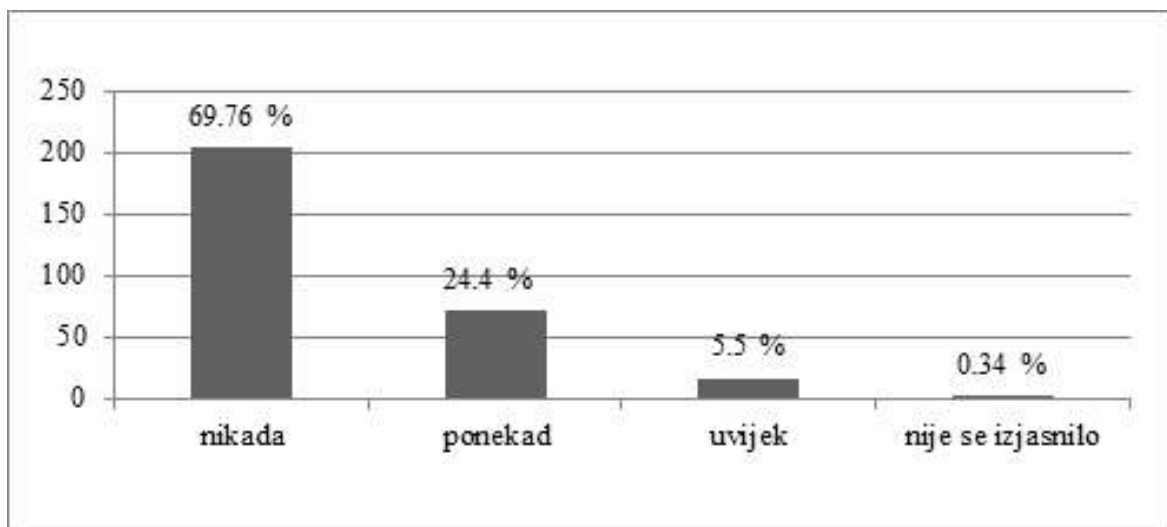
Jer su popularni i super; Ti filmovi su mi najdraži jer ih svi u mojoj obitelji gledaju.; Jedina vrsta dokumentarca koju volim gledati; Volim pogledati ako ima znanstvena emisija o svemiru ili nečemu.; Obožavam ih.; Saznam uvijek nešto novo u znanosti; Volim ga pogledati jer se lako možemo u nekim situacijama snaći.; Zato što jako volim fiziku i kemiju i biologiju i svemir i sve.; Jer volim astronomiju i znanost.; Volim kemiju, svemir i ostale neotkrivene stvari.; Volim to gledati jer me teme više-manje iznenade i zato što su zanimljive; Volim znanstvene filmove; Kod kuće imam mnogo znanstvenih dokumentaraca koje volim uvijek pogledati; Želim postati doktor pa me to zanima.; Isto volim takve filmove jer me uvijek zanima što ljudi žele otkriti i što su otkrili.; Volim gledati i znanstvene filmove jer volim kad nešto ljudi istražuju, pa mi je to zanimljivo.; Zato što su zanimljivi i nepredvidljivi.

Obrazloženja odgovora *uvijek* pokazuju učeničko zanimanje za popularno-znanstveni film ponajprije zbog učenja novih spoznaja, osobnoga napretka i postignuća. Osim toga, zanimanje za ovu vrstu filma povezuje se s nepredvidivosti i iznenađenjem (*...jer me teme više-manje iznenade...*). Također, učenici ističu zanimanje za astronomiju, fiziku, kemiju, biologiju te emisije o svemiru. Posebno im je intrigantno ono *neotkriveno* čime se bavi ova vrsta dokumentarnoga filma.

6.4. Zanimanje učenika za promidžbeni dokumentarni film (reklamni)

Glede tvrdnje o *zanimanju učenika za promidžbeni (reklamni) dokumentarni film*, gotovo su se svi ispitanici izjasnili jednim od triju ponuđenih odgovora, Slika 4. U distribuciji njihovih odgovora očita je dominantnost odgovora *nikada*, što znači da se tim odgovorom izjasnilo 69.76 % ispitanika. Zastupljenost odgovora *ponekad* zabilježena je kod četvrtine ispitanih učenika, 24.4 %, a da *uvijek* voli gledati promidžbeni dokumentarni film misli tek nekolicina ispitanika, tj. 5.5 %, Slika 4.

Slika 4.: Zanimanje učenika za promidžbeni dokumentarni film (reklamni)

Uz ovu su tvrdnju o *zanimanju učenika za promidžbeni (reklamni) dokumentarni film* učenici također napisali obrazloženja koja su navedena u primjerima (4a), (4b) i (4c).

(4a) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *nikada*:

Glupi su skoro.; Pre dugo traju (Ne zanima me); Mislim da ima previše reklama na TV-u.; Reklama me samo navodi da nikad ne koristim ništa od te tvrtke.; Dokaz očaja.; Ne zato što su loše; Jer često koriste loše šale i „zaglupljuju“; Ne zanimaju me proizvodi na reklamama.; Zato što uvijek prekine neki film; Jer mi to oduvijek ide na živce; Loši su; Ne!; Nevolim jel reklamiraju nešto što neželim kupiti i jer prekidaju film; To me živcira.; Uvijek idu usred zabavnog filma; Dugo traju; Bolje su mi obične reklame od 30 sekundi; Nisam gledao reklamne dokumentarce; Ne volim reklamne

dokumentarne jer oduzimaju puno vremena.; Zato što mislim da su reklame glupost.

U obrazloženjima navedenima uz odgovor *nikada* iščitava se učeničko neraspoloženje prema reklamnim dokumentarnim filmovima ponajviše zbog toga što ih učenici drže lošima, prekomjernima i dugotrajnima te *Zato što uvijek prekine neki film*. Ova posljednja kvalifikacija upućuje na učeničko nerazumijevanje navedene vrste dokumentarnoga filma, tj. poistovjećivanje promidžbenoga (reklamnoga) dokumentarnog filma s reklamama koje se prikazuju na televiziji. Osim toga, učenici ovu vrstu dokumentarnoga filma kvalificiraju kao antireklamu: *Reklama me samo navodi da nikad ne koristim ništa od te tvrtke*.

(4b) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *ponekad*:

Ponekad su mi dosadni, a ponekad su mi zabavni.; Dodatno naučimo; Volim pogledati; Samo kad stignem; Bude nekad zanimljivo; Pa to i nije baš jako zanimljivo.; Ponekad ima nekih zabavnih reklama, a ostalo ne.; Najčešće su mi dosadne ali božićni su mi najdraži; Znaju biti zanimljivi.; Ponekad zato što mogu vidjeti svašta nešto što će mi možda neka stvarčica sa reklama trebati; Samo kad je bueno ili neke igračke; Ponekad gledam reklame ako se radi o filmu; Kada želim vidjeti nešto o nekom proizvodu ili nečemu nužnom.; Ako bi išla negdje, da pregledam turistička odredišta.; Pogledat ću film ako se radi o nekoj zemlji koja me zanima. Druge promidžbene filmove ne volim gledati.

I u ovim se obrazloženjima uočavaju učenička podvojena mišljenja. S jedne strane, dio učenika ističe nezanimanje za reklamni dokumentarni film jer im nije zabavan, a s druge pak strane, dio učenika navodi zanimanje za ovu vrstu dokumentarnoga filma i to kada im je tema privlačna i odgovarajuća: *Samo kad je bueno ili neke igračke.; Ako bi išla negdje, da pregledam turistička odredišta*. Također, *ponekad* vole gledati promidžbeni dokumentarni film jer dodatno nauče nešto i vole biti informirani. Ponovno se opaža učeničko nerazumijevanje promidžbenoga dokumentarnog filma te poistovjećivanje s televizijskim reklamama.

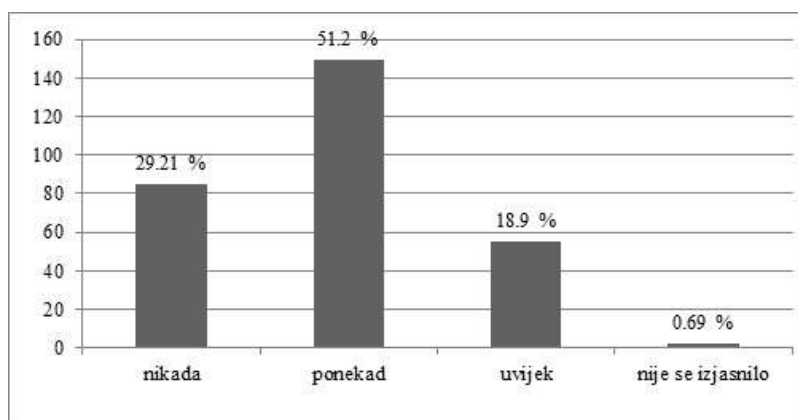
(4c) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *uvijek*:

Najviše volim reklamni dokumentarni film zato što uvijek mogu vidjeti što je novo napravljeno i što se prodaje.; Volim otkrivati nova mjesta koja bi u budućnosti mogla posjetiti.; Zato što ti pokazuje sve najbolje (i najgore) o proizvodu o kojem se radi te se neki ljudi tako zainteresiraju. Također takvi filmovi mogu biti vrlo zanimljivi.; Volim gledati o mjestima u svijetu.; Jer je zanimljiv a kratak; Možda mi se sviđa država ili mjesto koje se reklamira pa jednog dana otputujem tamo.; Jer se radi o prirodi.

U obrazloženjima odgovora *uvijek* kao razloge odabira ove kategorije učenici navode zanimanje prema istraživanju nekih mjesta i informiranje o novinama u svijetu. Kao i u prethodnim obrazloženjima i u ovima je očito učeničko nerazumijevanje pojma reklamnoga filma jer ih poistovjećuju s reklamama.

6.5. Zanimanje učenika za antropološki dokumentarni film (život pojedinca, sredine)

Ako se pogleda Slika 5. na kojoj je prikazana raspršenost učeničkih odgovora o tvrdnji *volim gledati antropološki dokumentarni film*, tada se uočava da ispitanici učenici pokazuju zanimanje za ovu vrstu dokumentarnoga filma. To znači da se polovica ispitanika izjasnila odgovorom *ponekad*, njih 51.2 %, a gotovo petina (18.9 %) odgovorom *uvijek*. Međutim, visok je postotak onih koji su se izjasnili odgovorom *nikada*, 29.21 %, Slika 5.

Slika 5.: Zanimanje učenika za antropološki dokumentarni film (život pojedinca, sredine)

U sljedećim su primjerima (5a), (5b) i (5c) navedena učenička obrazloženja tvrdnje *Volim gledati antropološki dokumentarni film (život pojedinca ili sredine)* razvrstana prema odgovorima: *nikada, ponekad, uvijek.*

(5a) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *nikada*:

Isto neznam.; Zaspem uvijek.; Zato što se srednja vrsta ljudi bavi ljudima, mene zanimaju više ideje; Možda prije dok su još isti bili popularniji; Rijetko, gotovo nikad to ne gledam; Mrzim ljude koji misle samo na sebe.; Neznam ni što je to; Imam dovoljno događanja u svom životu; Neznam, nije mi zanimljivo osim ako se neradi o glazbi; Jer nije obrazovno koliko i ostali filmovi.; Nemam vremena za nešto tako dosadno; Nezanimaju me njihovi životi.; Ne volim zato što ne volim gledati te jadne ljude kako se pate.; Ne volim gledati tuđe živote i sredine; Nikada nisam gledao pa ne znam kakav je.

Kao pretežit razlog zašto *nikada* ne vole gledati antropološki dokumentarni film u učeničkim se obrazloženjima uočava nezanimanje za takve teme. Također se uočava i njihov odbojan stav prema pričama iz druge sredine, odnosno prema temama kojima se bavi antropološki dokumentarni film. Posebno je zanimljiv odgovor učenika koji kaže *Ne volim zato što ne volim gledati te jadne ljude kako se pate*, ili pak isticanje nedostatka vremena *za nešto tako dosadno.*

(5b) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *ponekad*:

Volim, ali ništa pretjerano.; Pa ovaj tip filma gledam kad me nešto stvarno zanima; Znam pogledati ovu vrstu dokumentaraca radi svoga kulturnoga uzdizanja; Volim, ali ne stalno zato što u ovo doba se govori o nekim ružnim temama.; Antropološki dokumentarni film gledam ponekad u školi.; Nekad jer često su socijalni, a to me rastužuje.; Nisu mi zanimljivi i jako ih rijetko gledam; Pa zato što želim znati što se događa; Takvi su filmovi zanimljivi, ali ih baš i negledam (nekad.); To kad mi tata gleda; Nisam preveliki ljubitelj, ali ako nema ničeg drugog onda može.; Jer su mi nekad zanimljiv i poučan, a nekada ne mogu razumiti i onda mi bude dosadno.; Ovisi o čemu je film. Ako je o nekome čiji je život dobar, to je zanimljivo, ali ako se radi o nekome siromašnom, taj te film može izdepresirati.; Ako je o nekom ko me zanima; Volim pogledati ako se radi

o zanimljivoj osobi, ili nekoj poznatijom osobi.; Volim ga pogledati ali samo ako se radi o nekom popularnom liku.; Ponekad volim pogledati o osobama koje su uspjele postići nešto veliko u životu.; Ponekad jer me zanima život, kultura drugih ljudi; Da vidim kako su ljudi prije živjeli; Kako bi naučila o nečijem životu i iskustvu.; Želim suosjećati s drugima i proučavati kako i oni žive; Zanima me u kakvim životnim uvjetima žive drugi ljudi.

U svojim obrazloženjima učenici su istaknuli da *ponekad* vole gledati antropološki dokumentarni film jer tako mogu doznati o životu pojedinca te naučiti kako drugi ljudi žive, kako su živjeli prije, koja su njihova iskustva, kako izgledaju njihova kultura i životni uvjeti pri čemu se posebno opaža zanimanje prema poznatim osobama, uspješnim pojedincima, odnosno *popularnome liku*. Međutim, također se uočava njihova odbojnost prema ovoj vrsti dokumentarnoga filma zbog toga što nisu skloni temama koje emocionalno nepovoljno utječu na njih, primjerice, *ako se radi o nekome siromašnom, taj te film može izdepresirati*.

(5c) Obrazloženja koja se odnose na odgovor *uvijek*:

To mi je najdraža vrsta filma.; To me zanima i zato ih uvijek gledam.; Volim jer ima jako zanimljivih ljudi iz prošlosti s čudesnim životima.; Takve dokumentarce i najčešće gledam i uvijek rado pogledam; Takvi su mi najzabavniji; Volim sociologiju.; Gledao sam ih par puta i odlično je.; Gledam Galileo.; Volim gledati kako drugi ljudi žive.; Volim ga pogledati jer me zanima život drugih i razlike u načinu života; Uvijek želim znati više kako ljudi žive u drugim krajevima svijeta.; Vrlo mi je zanimljivo gledati i pratiti život pojedinca zbog shvaćanja njihovih stavova i načina života.; Socijalno sam osjetljiva osoba. Volim promatrati živote ljudi u manje i više razvijenim sredinama i uspoređivati ih s našim.; Zanimljivo je gledati živote pojedinaca i promatrati kako njihova životna sredina napreduje.

Učenici koji su zaokružili odgovor *uvijek* u obrazloženjima ističu da im je antropološki dokumentarni film najdraži i vrlo zanimljiv zbog toga *jer ima jako zanimljivih ljudi iz prošlosti s čudesnim životima*. Također, učenici naglašavaju kako im antropološki dokumentarni film omogućuje da nauče kako žive ljudi u drugim krajevima svijeta, usporede ih

s našim ljudima i sredinama te na taj način mogu razumjeti i upoznati različite stavove, običaje i kulturu. Učenici ističu poučnost i zanimljivost antropološkoga dokumentarnog filma.

* * *

U izjašnjavanju o ponuđenim tvrdnjama najveći je postotak ispitanika zaokružio odgovor *nikada* (69.76 %) uz tvrdnju o *zanimanju za promidžbeni dokumentarni film (reklamni)*. Odgovor *ponekad* najzastupljeniji je odgovor kojim su se ispitanici izjašnjavali. Taj je odgovor najveći broj ispitanih učenika (66.67 %) zaokružio uz tvrdnju *zanimanje za činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj)*, dok je odgovor *uvijek* najzastupljeniji uz tvrdnju o učeničkom *zanimanju za popularno-znanstveni dokumentarni film*, što znači da je ovaj odgovor odabralo 27.15 % ispitanih učenika.

Zaključak

U ovome se radu razmatrao dokumentarni film s aspekta učeničkoga zanimanja. U teorijskome su dijelu rada opisana temeljna obilježja dokumentarnoga filma te je istaknuta klasifikacija ovoga filmskog roda. U istraživačkome dijelu rada prikazani su rezultati provedenoga istraživanja o učeničkome zanimanju za dokumentarni film, tj. za njegove vrste: činjenični dokumentarni film (reportaža, događaj), namjenski dokumentarni film (obrazovni), popularno-znanstveni dokumentarni film, promidžbeni dokumentarni film (reklamni) i antropološki dokumentarni film (život pojedinca ili sredine). Rezultati su pokazali da ispitani učenici pokazuju zanimanje za dokumentarni film osobito popularno-znanstveni i antropološki dokumentarni film. Međutim, rezultati su također pokazali i učeničko nerazumijevanje i nepoznavanje pojedinih vrsta dokumentarnoga filma, stoga se ovomu filmskom rodu treba posvetiti veća pozornost u nastavi medijske kulture. To znači da je potrebno ne samo na teorijskoj razini poučavati ovaj filmski rod, nego i omogućiti učenicima gledanje i analiziranje različitih vrsta dokumentarnoga filma čime će se proširiti spoznaje te potaknuti učenike na veće zanimanje za ovaj filmski rod kao i različite vrste dokumentarnoga filma.

Izvori i literatura

- KRAGIĆ, BRUNO – GILIĆ, NIKICA (ur.) (2003) *Filmski leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2003.
- GILIĆ, NIKICA (2007) *Filmske vrste i rodovi*, Zagrebački holding d.o.o. – Podružnica AGM, Zagreb, 2007.
- MIKIĆ, KREŠIMIR (2001) *Film u nastavi medijske kulture*, Educa, Zagreb, 2001.
- MIKIĆ, KREŠIMIR (2004) *Medijska kultura 5: udžbenik za 5. razred*. Školska knjiga, Zagreb, 2004.
- *Nastavni plan za gimnazije* (1994) Zagreb: Ministarstvo kulture i prosvjete. <<http://www.ncvvo.hr/drzavnamatura/web/public/dokumenti>>, (svibanj 2015.).
- PETERLIĆ, ANTE (2000) *Osnove teorije filma*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2000.
- TEŽAK, STJEPKO (2002) *Metodika nastave filma na općeobrazovnoj razini*, Školska knjiga, Zagreb, 2002.
- VICAN, DIJANA – MILANOVIĆ-LITRE, IVAN (ur.) (2006) *Nastavni plan i program za osnovnu školu*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, <<http://public.mzos.hr/Default.aspx?-sec=2197>>, (svibanj 2015.).

Review article
Received 3. XI. 2016.

VESNA BJEDOV – MATEJA ŠARIĆ

Faculty of Humanities and Social Sciences, University Josip Juraj
Strossmayer of Osijek – Donji Miholjac High School

DOCUMENTARY FILM IN MEDIA CULTURE EDUCATION FROM THE ASPECT OF STUDENT INTEREST

Abstract

This paper deals with documentary film in media culture education, while special emphasis is put on the aspect of student interest for this film genre. Documentary film concept is firstly defined, its basis characteristics are pointed out – different attitude towards reality, matter of objectivity / truthfulness. The paper outlines types of documentary film and shows the context of documentary film in media culture education. The intention is to explore student interest for documentary film or interest for a specific type of documentary film. Questionnaire was used as a methodical procedure. It was composed of seven assertions and two questions. Questionnaire was conducted on the sample of 291 students of the fifth, sixth, seventh and eighth grades of two elementary schools in Osijek. The results outlined that the questioned students showed interest for documentary film especially for popular-scientific and anthropological documentary film. However, the results also showed that the students did not understand and did not know certain types of documentary film, therefore more attention has to be paid to this film genre in media culture education as well as students have to be encouraged to show greater interests for this film genre.

Key words: documentary film; types of documentary film; student interest for documentary film; media culture